

בס"ד

Kiddush Levana: Over The Moon With Hashem!

*Generously sponsored by Moshe and Susan Wiesel in loving memory of Moshe's father Yehoshua
Ben Menachem Zev A"H*

Thursday Night Live

Congregation Ohr Torah

Thursday 10/27/22

Rabbi Sariel Malitzky

Why is it called לבנה קידוש?

(1) ספר מנהג ישראל תורה

ובצ"י וברמ"א כבר מצינו כמה פעמים הלשון של קידוש על צרכת הלבנה, וקשה לומר דט"ס הוא ושס"ס אחד מן המחצרים מזמן ההוא עד עתה לא יעירו בטעות כזה, לכן היה נראה קצת לומר דקריאת שם זה נשתרצב ממה שזמן שהיה ציהמ"ק קיים וגם קצת אח"כ היו הצ"ד מקדשין החדש, ועפי"ז נשתרצב לומר עכשיו גם על צרכת הלבנה קידוש לבנה, ונראה מזה קצת שהוא קצת זכר לקידוש החודש שהיה בזמן שהיו סנהדרין סמוכים עי"ש.

(א) כתב בשו"ת מהרש"ג ח"ג סימן ה', הנה פעם אחת שאל אחי בני המופלג וכו' על קריאת צרכת הלבנה בשם קידוש לבנה דמה ענין קידוש יש בצרכתה, וגמגם הוא לומר דטעות נפל בספרים ובקריאת העולם וצ"ל חידוש לבנה דהצרכתה הוא על מה שהלבנה נתחדש בכל חודש, ונפל טעות אחת החי"ת קו"ף, אמנם קשה לומר דטעות הוא דהן אחת דצט"ס וכן ברמז"ס ובראשונים לא מצינו שיקראו הצרכתה היא בשם קידוש לבנה, אבל צד"מ

עבודה זרה Not

(2) שולחן ערוך אורח חיים סימן תכו

הגה: ורוקד ג' פעמים כנגדה ואומר: כשם שאני רוקד כו' ואומר: תפול עליהם וגו' ולמפרע: כאבן ידמו כו' ג' פעמים,

(3) מגן אברהם סימן תכו

ויזהר שלא יכרע דמיחזי ככורע ללבנה רק זוקף באצבעותיו

(4) ביאור הלכה סימן תכו

שמעתי מאחד דברי טעם במה שנהגו בכמה מקומות אחר קידוש לבנה לומר עלינו לשבח היינו שלא יטעו ח"ו במה שאנו יוצאין נגד הלבנה ושמחין נגדה שיש שום חשש רעיון שאנו נותנין כבוד ללבנה לכך אנו אומרים עלינו לשבח ומסיימין כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל וגו' אין עוד

(5) בית הבחירה (מאירי) מסכת סנהדרין דף מב עמוד א

ושיאמר זה דרך תפלה לא דרך נחש ולחש חלילה אלא דרך תפלה ובקשה

The seriousness if you can't do it even one month

(6) מגן אברהם סימן תכו

כשמקדשין הלבנה במ"ש תהיה הצלחה וכשתתכסה ולא תוכלו לברך אותו החדש לא יהיה מוצלח דוק ותשכח

(7) באר היטב

בחודש א' אירע שלא נראחת הלבנה ולא קידשו הלבנה באותו החודש וגזר רב אחד תענית על זה ואין לו על מה לסמוך

8 אליה רבה סי' תרב

9 מתנת חיים

כתב בסוף ספר אור חדש סיפר לי החסיד מה"ר משה מייזל"ש, מעשה באחד שפגע בו עכו"ם בלילה ורצו להרגו, וביקש מהם שיניחנו לעשות מצוה אחת קודם מותו, ואח"כ יעשה אתו מה שלבו חפץ, והלבנה היתה בחידושה וקדשה בפניהם בכוונה גדולה, ונעשה לו נס כשדלג וקפץ ג' פעמים כמנהג, ונשארו הרוח וניצול מהם. גם שמעתי ממנו שמי שיקדש הלבנה, מיום שיקדשה לא ידאוג שימות באותו החודש מאותו היום ואילך, עד כאן. הבאתי זה ללמוד ממנו קצת ראייה ללבוש דיותר מסתבר לקדש קודם יום כיפור, משום דנאמר כשם שלא ידאוג שימות באותו החודש כן לא יגזור עליו מיתה באותו חודש

זכיתי לשמוע מעשה נורא מהג"ר חיים שמואלביץ זצ"ל, שסיפר את המעשה לאחר קידוש לבנה, והיה בוכה בשעה שסיפרו, (ושמעתי אח"כ שהיה מספר מעשה זה בכל חודש אחר שקידש הלבנה, והיה בוכה בכל פעם). וכך היה מספר: פגשתי באיש אחד מוצל מאש הנאצים הארורים ימ"ש, שנשתעבד תחת עול הברזל שלהם במחנות השמדה משך כל שנות המלחמה, ושאלתי אותו אחי איך החייתם את נפשכם ונשארתם בחיים באותו מצב כל אותן השנים, מה החזיק אתכם ולא הביא אתכם לידי יאוש. והשיב לי, מצוה אחת היתה בידינו לקיים קידוש לבנה, ופעם בחודש היינו יוצאים החוצה בלי רשות ובסכנת משפט מות, ומקדשים את הלבנה, וכשאמרתי שהם עתידים להתחדש כמותה ולפאר ליוצרם וכו', התבוננתי שהרי הקב"ה עתיד לחדש כנשר נעורינו כמו הלבנה, ודבר זה החיה את נפשי ולא ליפול למצולות היאוש, ע"כ.

מתנת חיים (ימים נוראים)

Why do we say קידוש לבנה on Motzai Shabbos?

10 רבינו יונה על הרי"ף מסכת ברכות דף כא עמוד א

אבל במסכת סופרים (פ' כ') אמרו מברכים על הלבנה משתבשם ופירשו בו כמה פירושים יש אומרים עד מוצאי שבת שמברכין על הבשמים ואין זה מתקבל כלל דמה טעם הוא זה לתלות הדבר במוצאי שבת שהרי פעמים שיהיה ר"ח יום ראשון ולמה ימתין מלברך עד מוצ"ש. ויש מפרשים שתבשם מלשון חופה ודומה לו עביד בוסמא לבריה כלומר עשה חופה לבנו ורוצה לומר משעה שתיעשה כמו חופה שהיא גדולה קצת ומאירה סביבותיה ונראה למורי הרב נר"ו שפי' משתמתק מלשון לבסומי קלא שר"ל נמתק הקול ה"נ ר"ל משעה שמתוק האור שלה ואדם נהנה ממנו שזהו אחר ב' ימים או ג' אבל ירח בן יומו מתוך קטנותו אין האור שלה מתוק שאין אדם נהנה ממנו

11 מסכתות קטנות מסכת סופרים פרק יט הלכה י

ואין מברכין על הירח אלא במוצאי שבת, כשהוא מבושם, ובכלים נאים

12 טור אורח חיים סימן תכו

גרסינן במס' סופרים אין מברכין על הירח אלא במ"ש כשהוא מבושם ובגדיו נאים

13 שולחן ערוך אורח חיים הלכות ראש חודש סימן תכו

אין מברכין על הירח אלא במוצאי שבת כשהוא מבושם ובגדיו נאים.

14) שולחן ערוך אורח חיים סימן תכו

הגה: ודוקא אם ליל מוצאי שבת הוא קודם י' בחדש, אז ממתינין עד מוצ"ש אבל אם הוא אח"כ, אין ממתינין עד מוצאי שבת שמא יהיו ב' לילות או ג' או ד' עננים ולא יראו הלבנה ויעבור הזמן. וכשמקדשין אותה בחול יש ללבוש בגדים נאים.

15) משנה ברורה סימן תכו

בגדים נאים - ועכשיו אין נוהגין לדקדק בזה

16) ערוך השולחן אורח חיים סימן תכו

וכתב רבינו הרמ"א... וכשמקדשין אותה בחול יש ללבוש בגדים נאים עכ"ל ואצלינו בחדשי החורף ובפרט בחשון וכסלו אין להמתין עד מוצאי שבת כי ברוב השנים במדינתנו עננים מכוסים כל הזמן הזה וגם לא נהגנו בבגדים נאים כי ע"פ רוב מקדשין בחצר בית הכנסת לאחר תפלת ערבית ואיך ילך לביתו להחליף בגדיו דזה אי אפשר כמובן ויותר נ"ל דאין הכונה על בגדים יקרים כבגדי שבת ויו"ט אלא בגדים נקיים

Days we do not say it: The need to be happy during Kiddush Levana

17) שולחן ערוך אורח חיים סימן תכו

אין מקדשין הלבנה קודם תשעה באב ולא קודם יח"כ, (מהרי"ל). ובמוצאי יוה"כ מקדשין אותה, דאז שורין בשמחה אבל לא במוצאי ט"ב או שאר תענית, (ד"ע).

Before Tisha B'av and Yom Kippur

18) מגן אברהם סימן תכו

קודם ט"ב. דשורין באבילו' וא"כ ה"ה אבל בו' ימי אבילות לא יקדש אבל אם לא ישלים אבילותו עד י' בחדש לא ימתין עד ליל י"א ויקדש בימי אבלו

קודם י"ב. דאז שרוים בצער על מחילת עונות

Motzai Tisha B'av

19) משנה ברורה סימן תכו

אבל לא במוצאי וכו' - דאין שרויין בשמחה ויברכו בימים שאחריה

20) משנה ברורה סימן תכו

הנה כ"ז לדעת רמ"א אבל דעת האחרונים בכל זה דמקדשין אפילו במוצאי ט"ב וכ"ש בשאר תענית אלא דכתבו דצריך לטעום קודם ובמוצאי יוה"כ מתוך ששמחין שיצאו בדימוס מקדשין אף קודם שיטעמו ומיהו במוצאי ט"ב צריך לזהר שלא לקדש בלי מנעלים

(21) רמא סימן תכו

ואין מקדשין הלבנה תחת הגג

(22) מגן אברהם סימן תכו

ולא נודע אצלנו טעם המנהג (שם בהגהת אלפסי) ומהרי"ל כתב הטעם שלא יאהיל עליו שום טומאה

(23) שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק א סימן קמד

וטעם מהרי"ל שהביא המג"א שלא יאהיל טומאה הוא טעם שלא ידוע לנו איזה קפידא שייך בזה לברכת הלבנה יותר מכל דבר מצוה ודברי קדושה. ובפרט בסתם בתים וגגות שכהן מותר ליכנס לשם ואיך שייך לחשוש לטומאה לברכת הלבנה שהוא רק איזה חומרא וצ"ע. ידידו, משה פיינשטיין

Dancing

(24) רמ"א

רוקד ג' פעמים כנגדה ואומר: כשם שאני רוקד כו' ואומר: תפול עליהם וגו'.... ונוהגין לומר: דוד מלך ישראל חי וקיים, שמלכותו נמשל ללבנה ועתיד להתחדש כמותה וכנסת ישראל תחזור להתדבק בבעלה שהוא הקב"ה, דוגמת הלבנה המתחדשת עם החמה שנאמר: שמש ומגן ה' (תהילים פד, יב) ולכך עושין שמחות ורקודין בקידוש החדש דוגמת שמחת נשואין

(25) תשובות והנהגות כרך א סימן רג

שאלה: ריקודים אחרי קידוש לבנה

מנהגינו לרקוד אחרי קידוש הלבנה ומקפידים אנו על כך, ואין לנהוג כבוד בעצמו לא להשתתף...ויפה שמעתי מהגאון רבי בצלאל שטרן זצ"ל "מקום היחידי שמוצאים אנו שרבינו הרמ"א משבח ריקודים היינו בברכת קדוש הלבנה ובוה נמנעים", ולא מספיק בדילוגים כשאומר ברוך יוצרך שצריך לשמוח ברקודים ממש כמו בנשואין

(26) ספר קדוש לבנה

והן אמנם, שרבים ושלמים אינם נוהגין מנהג זה [וכ"ה בקהילות הספרדים ועדות המזרח. וראה עוד בנועם שם, שאצל מרן החזו"א לא שרו כנ"ל]. ונראה לי בזה, דהנה באמת ענין הריקוד בקידו"ל כבר כתוב במסכת סופרים פ"כ, שאומר כשם שאני רוקד כנגדך ואיני יכול לנגוע בך וכו' ורוקד ג' ריקודות כנגדה. והובא בטור ובשו"ע, ובלבוש שם ס"ב שהוא סימן שמחה [וראה גם בל' המאירי הנ"ל בהערה גו]. ואפשר דסגי בג' דילוגים אלו לצאת המצוה של שמחות וריקודין בקידו"ל. ולפי"ז יתיישב מה שהפוסקים [כמו הלבוש ועוד] לא העתיקו דברי רמ"א בזה. אכן צ"ע אם לזה כוונת הרמ"א באמרו שעושין שמחות וריקודין בקידו"ל.

Can't say קידוש לבנה on Shabbos or Yom Tov

(27) שלחן ערוך (שם)

ואין מקדשין אותה במוצאי שבת שחל בו יו"ט

28) שער הציון ס"ק יב

על פי פשוטו יש לומר, משום דעושין את המצוה בשמחה ורגיל לבא לידי ריקודין, וכמו דמשמע אחר כך בהג"ה, וזה איסור בשבת. ואף דריקודין של מצוה התיירו וכמו בשמחת תורה, שאני התם דאי אפשר לדחות היום, מה שאין כן הכא דאפשר לעשות המצוה מקודם השבת או לדחות לאחר השבת

29) עולת שבת סימן תכו

ועוד דנראה ברכת הלכנה כעין תחנה ואין לומר תחנה ביו"ט

If it's the last night

30) משנה ברורה סימן תכו

ומכ"ש שאין מקדשין אותה בליל שבת והרבה טעמים נאמרו בזה ע"פ הקבלה ומ"מ אם לא קידשו עד שבת ויו"ט ויעבור הזמן בודאי מותר לקדש גם בשבת ויו"ט ואפילו ביחודי וכן הוא מסקנת הפוסקים

What is this all about it?

31) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף מא עמוד ב - מב עמוד א

ואמר רבי אחא בר חנינא אמר רב אסי אמר רבי יוחנן: עד כמה מברכין על החדש - עד שתתמלא פגימתה. וכמה? אמר רב יעקב בר אידי אמר רב יהודה: עד שבעה, נהרדעי אמרי: עד ששה עשר ותרוייהו כרבי יוחנן סבירא להו. הא - למיהוי כי יתרא, הא - למיהוי כי נפיא. אמר ליה רב אחא מדיפתי לרבינא: וליבריך הטוב והמטיב! אמר ליה: אטו כי חסר מי מברכין דיין האמת, דלבריך הטוב והמטיב? וליברכינהו לתרוייהו! - כיון דהיינו אורחיה - לא מברכין... אמר רבי אחא בר חנינא אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן: כל המברך על החדש בזמנו - כאילו מקבל פני שכינה, כתיב הכא: החדש הזה וכתוב התם זה אלי ואנוהו. תנא דבי רבי ישמעאל: אילמלא (לא) זכו ישראל אלא להקביל פני אביהן שבשמים כל חדש וחדש - דיים. אמר אביי: הלכך נימרינהו מעומד. מרימר ומר זוטרא מכתפי (אהדדי), ומברכי. אמר ליה רב אחא לרב אשי: במערבא מברכי ברוך מחדש חדשים, אמר ליה: האי - נשי דידן נמי מברכי. אלא כדרב יהודה. דאמר רב יהודה: ברוך [וכו'] אשר במאמרו ברא שחקים וברוח פיו כל צבאם חק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם ששים ושמים לעשות רצון קונם פועלי אמת שפעולתן אמת וללכנה אמר שתתחדש עטרת תפארת לעמוסי בטן שהן עתידין להתחדש כמותה ולפאר ליוצרים על שם כבוד מלכותו ברוך אתה ה' מחדש חדשים

32) רש"י מסכת סנהדרין דף מב עמוד א

דיין - אילו לא זכו למצוה אחרת אלא לזו שמקבלין פני שכינה פעם אחת בחדש כדאמרן בגזירה שוה

אמר אביי - הואיל ומקבל פני שכינה הוא - מעומד בעי לברוכי, מפני כבוד שכינה שהוא מקבל

33) יד רמ"ה מסכת סנהדרין דף מב עמוד א

ואמר רבי יוחנן כל המברך על ראש חדש בזמנו מעלה עליו הכתוב כאלו מקבל פני שכינה ופשוטה היא.

34) בית הבחירה (מאירי) מסכת סנהדרין דף מב עמוד א

כל המברך על החדש בזמנו כאלו מקביל פני שכינה שהרי זה הערה והתבוננות לחדוש הבריאה ומתוך כך צריך שיברך מעומד והזכירו בכאן על מקצת חכמים שהיו קופצים ומברכין וכן נהגו רבים עכשיו לעשות שלש קפיצות דרך שמחה וחיבת מצוה.... ושיאמר זה דרך תפלה לא דרך נחש ולחש חלילה אלא דרך תפלה ובקשה ודרך הערה והתבוננות על פלאות השם ויכלתו בחדוש ובהשתנות הטבעים ולהעניש לממרים ולגמול לטובים

35) רבנו יונה ברכות סוף פרק ד

מפני שהקב"ה אע"פ שאינו נראה לעין נראה הוא על ידי גבורותיו ונפלאותיו כענין שנאמר אכן אתה אל מסתתר אלהי ישראל מושיע כלומר אף על פי שאתה מסתתר אתה הוא אלהי ישראל שעשית עמהם כמה נפלאות ואתה מושיע בכל עת ובכל שעה ועל ידי תשועתך רואים אותך בני אדם ואתה מתגלה להם ומכירי אותך וג"כ בכאן ע"י מה שמחדש החדשים הוא מתגלה לבני אדם והוא כאלו מקבילין פניו.

36) ערוך השלחן סי' תכו

הרי מבואר דקידוש הלבנה הוא ענין גדול ונורא כקבלת פני השכינה ובודאי יש בזה סודות גדולות ונוראות כאשר האריכו חכמי הקבלה שענין מיעוט הירח וענין חטא אדם הראשון נוגעים זל"ז ולעתיד לבא כשיתוקן חטא אדם הראשון אז יתוקן גם מיעוט הירח ועל אותה העת נאמר והיה אור הלבנה כאור החמה... ובפשוטו הטעם מה שמברכין על הלבנה יותר מעל כל הכוכבים והיא קטנה כמעט מכל הכוכבים [זולת כוכב] מפני שהיא קרובה לארץ יותר מכל הכוכבים שאינה רחוקה מן הארץ רק בערך מ"ג אלף פרסה ובה נראית לנו בחוש גדולתו של הקב"ה בכל לילה ולילה מהילוכה המורגש והקיפה את הארץ בכל חדש... ומכל אלו הטעמים קבלו ישראל מצוה זו בשמחה

37) מהרש"א סנהדרין דף מב.

וי"ל לפי שישראל בגלותן אינן זוכין לראות פני שכינה ורחוקה מקבלתה אבל חידוש הלבנה הוא סימן לישראל שהם עתידין להתחדש כמותה לפאר ליוצרים בקיבול פני שכינה כמו שיורה על זה נוסח ברכת הלבנה ולזה כשאנו מברכין על החדש בזמנו שהוא סימן שאנו עתידין להתחדש כמותה והרי אנו כאילו מקבילין פני השכינה

38) לבוש אורח חיים סימן תכו

וניתקנה מפני שרואים בה בתנועת הלבנה מעשה השם יתברך וגבורתו יותר מבכל הכוכבים, שאין תנועתם נראית כל כך לעין כל כמו תנועת הלבנה, שהכל רואים שהיא מתנועת ומקפת כל הרקיע בכל חדש, והיא לנו כקבלת השכינה בכל חדש שרואין בה גודל מעשיו, וגם יש בה סוד שרומזת לשכינה

It all comes together

39) לבוש סימן תכו

ואח"כ רוקד ג' פעמים כנגדה שהוא סימן שמחה, כיון שהוא כקבלת השכינה משמחין כנגדה... ואח"כ יאמר גם כן סימן טוב לנו ולכל ישראל, שלום עליך, ונותנים שלום זה לזה שלשה פעמים אם הם שנים או הרבה, משום שמחה שקבלו פני השכינה... וילך לביתו בלב טוב כאילו קבל פני השכינה... כיון שהיא כמו הקבלת שכינה, אם הוא אפשר לו יכוין שלא לברך עליה אלאה במוצאי שבת כשהוא מבושם ובגדיו נאים, כדי להקביל פני שכינה דרך כבוד ובשמחת לבב. יש ליזהר שלא לעמוד בבית אויז תחת הגג כשיקדש הלבנה, כי

המקבל פני חבירו או רבו הגדול ממנו אינו עומד בתוך ביתו ומקבלו, אלא יוצא כנגדו חוץ לביתו לכבודו ומקבלו, וקידוש הלבנה הוא ג"כ כהקבלת פני שכינה, לכך יצא לחוץ תחת אויר השמים ויקדשנה... אין מקדשין אותה במוצאי שבת שחל בו יו"ט, כגון שבועות שחל ביום א', יט ואפשר הטעם הוא מפני שהקידוש הוא שמחה שהיא כהקבלת פני שכינה כמו שכתבנו למעלה, ואין מערבין שמחה בשמחה, שמחת קבול שכינה בשמחת יום טוב

40) ב"ח אורח חיים סימן תכו

נראה דרצה לומר שלא היה עומד כל א' בפני עצמו ומברך אלא נתחברו יחד כתפיהן להדדי ומברכין יחד שזהו דרך חשיבות להקביל פני השכינה ולכן כתבו האחרונים דאין מקדשין הלבנה תחת הגג דאין זה דרך כבוד אלא יוצאין מתחת הגג לתוך הרחוב כדרך שיוצאין לקבל פני המלך שיוצאין לקראתו

41) משנה ברורה

תחת הגג - אלא תחת כיפת השמים והטעם דקידוש הלבנה הוא קבלת פני השכינה ואין זה דרך כבוד שיהא עומד תחת הגג לפיכך יוצאין מתחת הגג לרחוב כדרך שיוצאין לקראת מלכים

42) ט"ז אורח חיים סימן תכו

אין מברכין על הירח כו'. במהרי"ל סוף ה' שבועות כ' מהרי"ל לא היה מקדש הלבנה בשום י"ט שחל במ"ש כגון חג השבועות שחל בא' ויהיב טעמא כשם שיש תחומין למטה כך יש תחומין למעלה ואין להקביל פני השכינה ב"ט חוץ לתחום אמנם העיד על רבו המובהק דלא הי' מקפיד והי' מקדש' גם ב"ט במ"ש